

CZINKI-VIETORISZ GABRIELLA

IKR ALMUNKABIZOTTSÁGOK MŰKÖDÉSE AZ EGYETEMI KÖNYVTÁRI SZOLGÁLATBAN¹

Az EKSZ és a Könyvtári Tanács

Az Egyetemi Könyvtári Szolgálat (továbbiakban EKSZ) az Eötvös Loránd Tudományegyetem (továbbiakban ELTE) egységes alapelvek szerint működő, összehangolt szolgáltatásokat nyújtó könyvtári rendszere, amely 2009-ben az ELTE Szenátusának XXXIV/2009. (III.23.) számú határozata alapján jött létre.

A határozatban foglaltak szerint az EKSZ központi koordinációs feladatai az alábbiak:

- az Egyetem könyvtári hálózatának szakmai irányítása,
- a hálózat valamennyi egységére kiterjedő integrált könyvtári rendszer menedzselése,
- a dokumentumok feldolgozásának egységesítése, a közös katalogizálás megszervezése és koordinálása,
- a felhasználóknak nyújtott szolgáltatások egységesítése, koordinálása,
- egységes könyvtári honlap, portál működtetése,
- a külföldi és belföldi közbeszerzések irányítása,
- a teljes körű minőségbiztosítás elemeinek a rendszer egészére történő kiterjesztése,
- a kötelező szakmai továbbképzések szervezése és adminisztrációja,
- a könyvtári célú összegyűjtési jellegű pályázatok koordinálása, elkészítése, ezek beadása,
- a sikeres pályázatok levezénylése,
- könyvtárhasználati tanfolyamok szervezése és lebonyolítása,
- az Egyetemi Könyvtári Szolgálat és az egyetemen folyó informatikus-könyvtáros képzés együttműködésének szervezése,
- gyűjtőköri egyeztetések irányítása,
- a szervezeti kérdések tisztázása után, a későbbiekben (2012 után) mobil feldolgozó csoport,
- revíziós csoport szervezése.²

A Könyvtári Tanács (továbbiakban KT) az egyetemi könyvtári hálózat operatív testülete, amely a könyvtári rendszer egészét érintő ügyekben javaslattevő, véleményező és ellenőrző jogokkal rendelkezik:

1 Elhangzott előadás formájában: 2015. március 31. Sárospatak, Networkshop Konferencia.

2 XXXIV/2009. (III. 23.) Szen. sz. határozat az Egyetemi Könyvtár hálózati reform koncepciójának elfogadásáról, http://www.elte.hu/file/szen090323_1m.pdf (Utolsó letöltés: 2014.09.17.)

- 1) A Könyvtári Tanács javaslatot tesz az egyetemi könyvtári szolgálat hazai és nemzetközi szintű kapcsolataira és az együttműködés elveire; előkészíti a könyvtári hálózat fejlesztésére vonatkozó terveket; előkészíti az egyetemi könyvtári szolgálat új szervezeti és működési rendjét; javaslatot tesz a könyvtári humánpolitikai elvek módosítására; javaslatot tesz kitüntetésekre.
- 2) A Könyvtári Tanács kezdeményezi új hálózati egységek létrehozását, vagy meglévők megszüntetését.
- 3) A Könyvtári Tanács véleményt nyilvánít az Egyetemi Könyvtár főigazgató-helyettesei-nek megbízásáról; a hálózati könyvtárak vezetői kinevezéséről, felmentéséről a főigazgató részére a véleményezési jog gyakorlásához; az Egyetemi Könyvtárat érintő minden olyan kérdésről, amelyben a döntés joga a felettes szervek hatáskörébe tartozik; új könyvtári egység létrehozásáról, megszüntetéséről.³

A Könyvtári Tanács elnöke az Egyetemi Könyvtár főigazgatója.

A Könyvtári Tanács tagjai:

- az ELTE Állam- és Jogtudományi Kar Kari Könyvtár könyvtárvezetője,
- az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar Kari Könyvtár könyvtárigazgatója,
- az ELTE Bölcsészettudományi Kar kari koordinátora,
- az ELTE Bölcsészettudományi Kar Központi Olvasótermének könyvtárvezetője,
- az ELTE Informatikai Kar Kari Könyvtár könyvtárvezetője,
- az ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Kar Kari Könyvtár könyvtárvezetője,
- az ELTE Tanító- és Óvóképző Kar Kari Könyvtár könyvtárigazgatója,
- az ELTE Társadalomtudományi Kar Kari Könyvtár könyvtárvezetője,
- az ELTE Természettudományi Kar Kari Könyvtár könyvtárvezetője,
- az ELTE Természettudományi Kar Kari Könyvtár főkönyvtárosa,
- az ELTE Egyetemi Könyvtár osztályvezetője (Informatikai és Fejlesztési Osztály),
- az ELTE Egyetemi Könyvtár osztályvezetője (Gyűjteményszervezési Osztály),
- az ELTE Egyetemi Könyvtár osztályvezetője (Gazdasági és Üzemeltetési Osztály),
- az ELTE Egyetemi Könyvtár osztályvezetője (Közönségszolgálati Osztály),
- az ELTE Egyetemi Könyvtár könyvtárosa,
- az ELTE Egyetemi Könyvtár főtanácsosa, a Tanács titkára.
- az EHÖK által delegált képviselő,
- a karokon kívüli könyvtárak képviselője

3 Könyvtári Tanács. http://www.elte.hu/bizottsagok/konyvtari_t (Utolsó letöltés: 2014.09.17.)

Váltás Horizon integrált könyvtári rendszerről Aleph rendszerre

Az ELTE Egyetemi Könyvtár az 1990-es években vásárolta meg a Horizon integrált könyvtári rendszert, melyet később az ELTE több könyvtárában is bevezettek. Magyarországon az ELTE-n kívül két másik felsőoktatási könyvtár, a Semmelweis Egyetem Könyvtára és a Miskolci Egyetem Könyvtára használta a Horizon-t. A korábban közmegelegedéssel működő rendszer használatát és a fejlesztését részben megnehezítette a németországi székhely és az angol nyelvű kommunikáció, az egyre növekvő költségek is, valamint az, hogy a rendszer idővel nem mindenben felelt meg az integrált könyvtári rendszerekkel szemben támasztott követelményeknek (pl. nem volt a rendszer integrált része az egyedi leltárnapló készítése). A fentiek alapján indokolttá és szükségessé vált elgondolkodni azon, hogy az ELTE maradjon-e a Horizon rendszernél vagy döntsön egy új rendszer megvásárlása mellett. Az ELTE-n zajló változásokhoz, fejlesztésekhez igazodva, végül az utóbbi mellett döntve, 2010-ben az ELTE pályázatot írt ki új integrált könyvtári rendszer beszerzésére. A győztes az Ex-Lh Kft. lett, amely az Egyetemi Könyvtár kijelölt munkatársaival, a modulokhoz igazodva, megkezdte az Aleph rendszer bevezetésének előkészítését, majd végrehajtását.

Ennek során mind az olvasói adatok, mind a rekordok áttöltésének menete, formája, lépései külön egyeztetést igényeltek. A rekordok jelentős része nem volt alkalmas a közös adatbázisokhoz való betöltésre, nem feleltek meg az érvényben lévő szabályoknak. A nagy tömegű javítást részben segítette, segíti az Aleph globális változtatás és korrekt funkciója. A korrigálások egy része viszont csak manuálisan végezhető el, ennek megszervezése, ellenőrzése is az almunkabizottságokban történik.

Az Aleph rendszer bevezetése megannyi új lehetőséget adott az ELTE könyvtárai számára, és a könyvtárak részéről is érkeztek új igények és módosító javaslatok a működéssel kapcsolatban. Idővel nyilvánvalóvá vált, hogy ezek összefogására, a munkák koordinálására, a modulok összehangolására olyan munkabizottságok felállítása szükséges, amelyek képviselői a karokról és az Egyetemi Könyvtárból az adott terület, modul közvetlen munkatársai közül kerülnek ki.

Szakmai munkabizottság felállítása

A munkabizottságok felállításáról előzetes egyeztetések után a Könyvtári Tanács 2012. július 6-i ülésén döntött.

Ennek értelmében az ELTE-n közös integrált könyvtári rendszert (továbbiakban IKR) használó könyvtárak munkájának összehangolására és a kommunikáció hatékonyságának növelésére a Könyvtári Tanács szakmai munkabizottságot kíván felállítani, melyen belül az alábbi almunkabizottságok működnek:

1. Formai feldolgozás (könyvek, folyóiratok, egyéb dokumentumtípusok)
2. Tartalmi feldolgozás
3. Folyóirat-kezelés

4. Kölcsonzés
5. Web-OPAC

Az almunkabizottságok munkáját a vezető rendszerkönyvtáros koordinálja.

A Könyvtári Tanács a szakmai munkabizottság felállításának fő céljait az alábbiakban határozta meg:

1. Az adatbázis egységes alakítása az érvényben lévő szabványok, szabályzatok és EKSZ szabályzatok figyelembe vételével.
2. A javítási folyamatok stratégiájának közös kidolgozása, a munka szervezése, a határidők meghatározása, betartása.
3. Az adatbázis tartalmának minőségi nyomon követése.
4. A fejlesztési irányok megfogalmazása, összehangolása és közvetítése.

A munkabizottság feladata:

1. Kapcsolattartás az Ex-Lh Kft.-vel. Felelősök: a rendszerkönyvtárosok, akik egyúttal az almunkabizottságok vezetői.
2. Kapcsolattartás a Könyvtári Tanáccsal. Felelős: a vezető rendszerkönyvtáros. (Indokolt esetben a KT napirendi pontjai közé felvéve; személyesen, meghívottként.)
3. Kapcsolattartás a MOKKA/ODR szakembereivel annak érdekében, hogy az EKSZ rekordjai folyamatosan bekerüljenek az adatbázisba. Felelős: a Formai és a Tartalmi almunkabizottság vezetői.
4. Kapcsolattartás az adott egység adott szakterületén dolgozó szakembereivel, illetve mindazokkal a kollégákkal, akiket képvisel a munkacsoportban.

Feladata:

- a. Közvetíti az adott egység adott szakterületén dolgozó szakembereinek javaslatait, problémáit.
 - b. Közvetíti valamennyi, a szakterületen dolgozó, általa képviselt kollégához a munkabizottság javaslatait, döntéseit.
5. Az EKSZ szabályzatok folyamatos aktualizálása, elfogadtatása a Könyvtári Tanáccsal, azok közzététele.

A munkabizottság munkájának összehangolásáért a vezető rendszerkönyvtáros a felelős.

Az almunkabizottságok jogköre:

1. Javaslatoz megfogalmazása és közvetítése. Felelősök: az adott almunkabizottság tagjai.
2. A gyakorlati jellegű, napi működéshez szükséges döntések meghozatala az adott szakterületen. Felelősök: az adott almunkabizottság tagjai.
3. Új kolléga közös IKR-ben történő munkavégzése: a feltételek meghatározása.
4. A közös IKR-ben előforduló gyakori hibák jelzése, a súlyos, visszatérő problémák közvetítése a Könyvtári Tanács felé.

Az almunkabizottságok munkájának végrehajtásáért az almunkabizottságok vezetői a felelősök.

A KT döntési jogköre:

1. A munkabizottság által előterjesztett szabályzatok elfogadása és elvi döntések meghozatala.
2. Az elfogadott döntések betartatása, számonkérése.

Kommunikációs csatorna:

1. Intranet: bevezetés után a szabályzatok, emlékeztetők, munkatervek, stb. közzétételének helye
2. ikr@lib.elte.hu: a levelezések bonyolítása
3. AFS: közös tárterület az egyes almunkabizottságok számára
4. Az egyes almunkabizottságok kialakítják a saját kommunikációs eszközüket/feületüket.

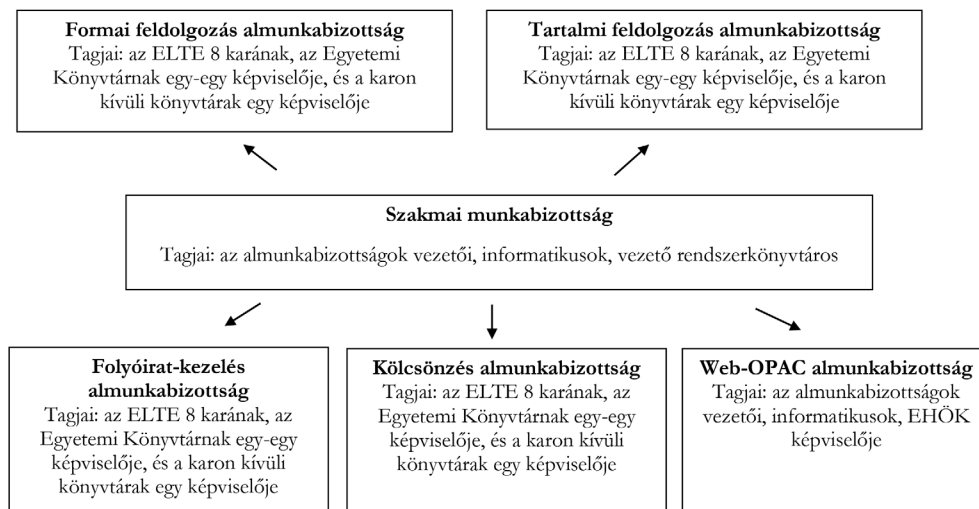
A vezető rendszerkönyvtáros feladata:

1. koordinálja az almunkabizottságok tevékenységét,
2. kapcsolatot tart az informatikusokkal,
3. koordinálja az Ex-Lh Kft. felé megfogalmazódó fejlesztési igényeket,
4. kapcsolatot tart a Könyvtári Tanáccsal.⁴

A bizottságok működési rendjének kialakítása

Az egyes almunkabizottságok, a Web-OPAC almunkabizottság kivételével, a 8 kar és az Egyetemi Könyvtár által delegált tagokból állnak. A Web-OPAC almunkabizottság az egyes almunkabizottságok által delegált 1-1 tagból, informatikusokból és az EHÖK képviselőjéből áll. (A felépítést lásd az 1. ábrán.) A tervek szerint minden almunkabizottságba képviselőt küldenek a karon kívüli könyvtárak is.

⁴ Szakmai munkabizottság létrehozása 2012. július 6. Hozzáférhető az ELTE Egyetemi Könyvtár Titkárságán.

Az EKSZ IKR szakmai bizottságának és almunkabizottságainak felépítése

Az almunkabizottságok a munka kezdetekor meghatározták a működési rendjüket, mely az alábbiakat tartalmazza:

1. Az almunkabizottság ülési rendje.
2. A tagok és a vezető rendszerkönyvtáros értesítése az ülésről, az értesítés módjának meghatározása.
3. Az ülés emlékeztetőjének elkészítése, kiküldése a tagoknak, az észrevételek, módosítási javaslatok beküldésének módja, ideje. Az elfogadott, végleges emlékeztető őrzési helye.
4. Az almunkabizottság üléseinek egyéb résztvevői, jogosultságaik.
5. Teendők almunkabizottsági tag hiányzása esetén az ülésről. Szavazás menete, érvényessége. (Abban az esetben, ha egy kar nem tud képviselőt küldeni az adott almunkabizottságba, akkor lehetősége van arra, hogy más tagot hatalmazzon fel saját képviselőté. Ekkor az általa megbízott tag szavaz az adott kar helyett, ebben az esetben a képviselő szavazata két szavazatnak minősül.)
6. Az almunkabizottság által kidolgozott szabályzatok hatályba lépése, alkalmazása.
7. Az éves munkaterv elkészítése.

A beérkezett javaslatok alapján az almunkabizottságok megfogalmazták éves munkatervüket. A munkatervük tartalmazták az egyes feladatok elvégzésének határidejét és felelősét is. Az adott év utolsó ülésén az almunkabizottságok összeállítják a következő évi munkatervüket és fejlesztési tervüket is, szintén a határidő és a felelős megjelölésével.

A szakmai munkabizottság által elvégzett fontosabb feladatok

- ALEPH IKR működésének vizsgálata a bevezetés után. Az EKSZ könyvtárosai által felvetett kérdéseket, módosítási javaslatokat az Ex-Lh Kft. által kezelt Pivotal rendszerbe töltötték fel a rendszerkönyvtárosok. Ezen keresztül folyt az egyes ügyek nyomon követése és a levelezés.
- A rendszerkönyvtárosok beszámoltak a moduljukat érintő lényeges működési elvekről, a Horizon IKR-hez viszonyított változásokról, lehetőségekről.
- A tagok ismertették az moduljukhoz kapcsolódó fejlesztési kéréseket, melyekről az erőforrások ismeretében döntöttek.
- A rendszerkönyvtárosok részt vettek a modulokhoz újonnan csatlakozók esetében a csatlakozás előkészítésében, lebonyolításában és az utómunkálatokban.
- Igény szerint új jogosultsági kategóriákat vezettek be, melyek az egyes modulokhoz adták meg a könyvtárosoknak a hozzáférési lehetőséget.
- Elkészítették az emlékeztetők és felszólító levelek mintáit, amelyeket kiegészítve, módosítva az egyes könyvtárak létrehozhatták egyéni leveleiket.
- Beállították az emlékeztető és felszólító levelek küldésének idejét és módját. Igény szerint elvégzik az ezekkel kapcsolatos módosításokat.
- Elkészítették a Megállapodás az ELTE EKSZ Aleph integrált könyvtári rendszeréhez való csatlakozásról című dokumentumot, amely tartalmazza a csatlakozás feltételeit, követelményeit és vállalásait mind a csatlakozó könyvtár, mind az Egyetemi Könyvtár részéről.
- Elkészítették az ALEPH azonosító igénylésének és megszüntetésének menete az ELTE EKSZ könyvtáraiban című dokumentumot, amely tartalmazza az azonosító igénylésével kapcsolatos tudnivalókat és kötelezettségeket.
- Elkészítették a Preinstall útmutatót, amely segítséget nyújt a táblák értelmezéséhez és kitöltéséhez. A Preinstall táblák tartalma részben a szabályzatokban megfogalmazottak leképezése, megfelelő kitöltése tehát az egyik alapja a helyes működésnek.
- A rendszerkönyvtárosok évente többször tanfolyamokat tartottak az EKSZ könyvtárosai számára az alábbi témakörökben:
 - o katalogizálás modul,
 - o katalogizálás modul szervizei,
 - o kölcsönzés modul,
 - o kölcsönzés modul szervizei,
 - o tartalmi feltárás kezdő,
 - o tartalmi feltárás (tárgyszó szabályzatok, alkalmazások, javítások),
 - o folyóirat kezelés,
 - o NPA.
- A rendszerkönyvtárosok fogadóórákat tartanak előre meghirdetett időpontban heti rendszerességgel vagy egyeztetés alapján.

- A rendszerkönyvtárosok moduljukhoz kapcsolódóan írják IKR hírlevél cikkeit.
- Statisztikai adatokat szolgáltatnak az EKSZ számára állandó jelleggel és a beérkezett igények alapján.
- Folyamatábrákat készítenek az egyes munkamenetek elvégzéséhez.
- Elvégzik azokat az IKR-rel kapcsolatos beállításokat, melyek az EKSZ számára a megfelelő munkavégzést lehetővé teszik.
- A szakmai munka egységesítését célzó, az Aleph-fel kapcsolatos segédletek létrehozása, a különböző problémák egyeztetése, megvitatása az állandó feladatok közé tartozik.

Az egyes almunkabizottságok által elvégzett fontosabb feladatok

Formai feldolgozás almunkabizottság

- Összeállították a katalogizálási segédletet.
- Elkészítették a többkötetes könyvek leírásának segédletét.
- Elkészítették a könyvrészlet analitikus leírásának segédletét.
- Adatbázis előkészítése a MOKKA/ODR feltöltésre, egyeztetés az Ex-Lh Kft. munkatársaival. Hibalisták készítése, kari könyvtárakba küldése. A szükséges javítások, pótlások elvégzése manuális vagy gépi úton. A javítások ellenőrzése.
- Adatbázis hibáinak javítása, a Web-OPAC jobb használhatósága miatt.
- EKSZ rekordok feltöltése a MOKKA/ODR adatbázisba az alábbiak szerint:
 - o 2011. március – 0 rekord
 - o 2011. május – 55 942 rekord
 - o 2012. május – 167 406 rekord
 - o 2013. június – 194 955 rekord
 - o 2013. július – 205 583 rekord
 - o 2013. október – 255 900 rekord
 - o 2013. december – 364 464 rekord
 - o 2014. február – 365 000 rekord
 - o 2014. március – 422 022 rekord
 - o 2014. június – 431 539 rekord
 - o 2014. augusztus – 440 456 rekord
- Meghatározták a javítási, szerkesztési jogosultságokat.
- Authority rekordok javítása az alábbi felosztás szerint:
 - o A betű: EK
 - o B betű: ÁJK
 - o C betű: TTK
 - o D betű: BTK
 - o A többi betű felosztása is megtörtént, a javítás folyamatosan zajlik.

- Katalógizálás mezőinfójának javítása, kiegészítése folyamatosan zajlik.
- Belső szabályzatok aktualizálása megtörtént.
- Javítási útmutatót készítettek a PPK, BGGYK, TÓK rekordjainak javításához.
- Az almunkabizottság kidolgozta az automatikus selejtlista-készítés módszerét.
- Előkészítették az elektronikus leltárnapló bevezetését. Kidolgozták a napló lekérdezésének menetét, elvégezték a szükséges korrigálásokat. Több könyvtárban megtörtént az elektronikus leltárnapló bevezetése, más könyvtáraknál folyamatban van a bevezetés.
- Elkészítették az Aleph-ben lévő űrlapok nyilvántartását, a felesleges űrlapokat törölték.
- Évente bekérik és betöltik a közös IKR-be az ELTE közintézményei könyvtárainak éves gyarapodását.
- Megtörtént a 245-ös (cím)mező nélküli rekordok szétválogatása és javítása.
- Pótolták a hiányzó 300\$a (terjedelem, oldalszám) almezőt.
- Elvégezték a 775-ös mező (további kiadás) javítását, törlését.
- Automatikusan pótolták a 260\$c (megjelenés éve) almezőt a rekord 008-as mezője 7-10. pozíciójából.
- Elvégezték az LKR 17. pozíció 5, 8 érték törlését.
- Elvégezték a kolligátumok javítását és kidolgozták a kolligátum leírás új szabályzatát a MOKKA előírásainak megfelelően.
- Pótolták a hiányzó 008-as mezőt.
- Elvégezték a példánystátuszok és feldolgozási státuszok ellenőrzését, szükség szerinti egységesítést, törlését. A Horizon IKR működése idején az egyes könyvtárak önállóan hozhattak létre példány- és feldolgozási státuszokat. Mivel ezek egy része a többi könyvtárral való egyeztetés nélkül történt, a státuszok használata nem volt mindig egységes. Ez szükségszerűvé tette a státuszok rendezését. Az önálló létrehozás miatt előfordult, hogy egy-egy könyvtárban mást jelölt ugyanaz a státusz, hogy egy projekt munkához hoztak létre új státuszokat, amelyek a munka végeztével nem kerültek törlésre, vagy tulajdonságok jelölésére használták a státuszokat annak ellenére, hogy nem ez a státuszok funkciója stb. A rendezés első lépése a státuszok lekérdezése, könyvtárankénti összevetése volt. Ezt követte a döntés az adott státuszról, új gyűjtemények létrehozása, majd a példánymozgatók. A rendezés következtében mind a példánystátuszok, mind a feldolgozási státuszok közül 10-15 státuszt töröltek. A megmaradt státuszok egy része fix kategóriát jelöl, míg más részük mozgásteret ad a könyvtáraknak saját gyakorlatuk alkalmazására. Az előbbire példa a „nem kölcsönözhető” példánystátusz, melyet csak azok a dokumentumok kaphatnak meg, melyek az adott könyvtárban nem kölcsönözhetőek. Az utóbbira pedig a rövid kölcsönzés elnevezésű példánystátusz, melybe bekerülhetnek az éjszakai, az egy napos, vagy akár az egy hetes kölcsönzések is.

- Bevezették a „tartós használatban” példánystátuszt.
- Rendezték az alkönyvtárak helyzetét, frissítették az adatokat, az időközben megszűnt könyvtárakat törölték a rendszerből.
- Kidolgozás alatt van az EKSZ-ben lévő szakdolgozatok egységes kezelésére, feldolgozására vonatkozó szabályzat (az EHÖK közreműködésével).
- Folyamatban van a CD-mellékletek leírásának egységesítése.
- Elkészült a MOKKA/ODR könyvtárnyilvántartó pontos kitöltése, a könyvtár által nyújtott szolgáltatások, díjtételek rögzítése, a megszűnt könyvtárak, gyűjtemények törlése.

Tartalmi feldolgozás almunkabizottság

- Meghatározták a javítási, szerkesztési jogosultságokat.
- Az EKSZ egészében alkalmazandó egységes tárgyszavazási gyakorlatot dolgoztak ki, ezzel javították a tematikus keresés minőségét az adatbázisban.
- EKSZ szinten elfogadott szabályzataik:
 - o Történelem
 - o Politika
 - o Pedagógia
 - o Pszichológia
 - o Vallás
 - o Filozófia
 - o Művészetek
 - o Természettudományok I.
- A Tartalmi feldolgozás almunkabizottság által elfogadott, kiküldésre váró szabályzatok:
 - o Földrajz + kiegészítésekkel
 - o Egyéb szabályok
 - o Latin és görög irodalom terminológiája
 - o Kronológia (kiegészítés)
 - o Természettudományok II.
 - o Orvostudomány
- Kidolgozás alatt lévő szabályzatok:
 - o Testületi tárgyi melléktételek
 - o Jogtudomány
 - o Társadalomtudományok
- Az almunkabizottság megkezdte a szabályzatok egybeszerkesztését.
- Szabályzatok mellékletei:
 - o A szinonimalista folyamatos szerkesztés alatt, eddig ELTE szinten 113 tételt fogadtak el, és 207 tétel egyeztetése van folyamatban.

- o A fogalomtár folyamatos szerkesztés alatt, eddig több mint 30 tétel vettek fel, nagyobb része kidolgozott.
- o Példatár folyamatos szerkesztés alatt, kiküldése valószínűleg a teljes szabályzat elkészülése után.
- Megkezdték a tárgyszavak szabályzatok szerinti javítását. Jelentősebb előrehaladást az irodalmi, történelmi, gyógypedagógiai, vallási tárgyszavaknál és a szótárak tárgyszavainál értek el. Emellett folyamatosan, a duplumszűréssel párhuzamosan javítják rekordonként a tárgyszavakat.

Folyóirat-kezelés almunkabizottság

- Elkészítették az alábbi segédleteket:
 - o Segédlet az időszaki kiadványok katalogizálásához.
 - o Új szabályok az időszaki kiadványok részcímes számainak formai leírásában.
 - o A többkötetes, részcímes szám feldolgozásának szabályai.
 - o Időszaki kiadványokban megjelent részdokumentumok feldolgozásának szabályai.
- Kidolgozták a Rekordkapcsolati mezők Web-OPAC megnevezési táblázatát.
- Rendezték a Rekordkapcsolati mezők felvételét, linkeletését és a Web-OPAC-on történő megjelenését.
- Az alábbi, munkavégzést elősegítő beállításokat kezdeményeztek és végezték el a Folyóirat modulban és a Katalogizálás modulban:
 - o alkönyvtárak szerinti rendezési opció a példánylistánál,
 - o az előfizetések lekeresésére alkalmas új szervizprogram,
 - o időszaki kiadványok űrlapjainak módosítása,
 - o folyóiratok gyűjteménykódjainak rendezése.
- Folyamatosan figyelemmel kísérik az EKSZ folyóiratait a MOKKA-ODR adatbázisban.
- Megoldási javaslatokat tesznek a MOKKA-ODR NPA felületének kezelésével kapcsolatos feladatok, problémák megoldására.
- Folyamatleírást készítenek az időszaki kiadványok reklamálásáról.

Kölcsönzés modul almunkabizottság

- Elkezdtek és folyamatosan végzik a többszörös olvasói beiratkozások törlését. A Horizon integrált könyvtári rendszerben az egyes beiratkozások önálló beiratkozásnak számítottak. Ha egy olvasó több könyvtárba iratkozott, akkor egyszerre, egy időben több adatlapja volt. Az Aleph IKR bevezetése után az volt a cél, hogy olvasónként egy globális adatlap legyen és az egyes könyvtári beiratkozások ehhez kapcsolódjanak lokális adatlappal. Ahhoz, hogy az új kapcsolások elvégezhetőek legyenek, egyértelmű olvasói azonosítás volt szükséges. Az azonosítást manuá-

lisan kellett elvégezni, gondolva az esetleges elütésekre, hibákra, amelyek miatt a gépi lekérdezés nem lett volna teljes. Az ellenőrzés során a megmaradó globális adatlapoknál megtörtént a hiányzó adatok pótlása is, így egy viszonylag teljes és naprakész olvasói nyilvántartás készült. Globális és lokális adatlap csak akkor volt törölhető, ha az adott olvasó nevén nem volt dokumentum- vagy másoló-kártya-kölcsönzés, és nem volt pénztartozása sem. Ezzel a törléssel lényegesen csökkent a többszörös beiratkozások száma, az olvasói adatlapok rendezettebbek, teljesebbek lettek.

- Folyamatosan javítják az olvasói adatlapokat, kiegészítik az üres mezőket.
- Az almunkabizottság tagjai részt vettek a példánystátuszokkal és a feldolgozási státuszokkal kapcsolatos munkákban.
- Az igényeknek megfelelően új statisztikákat, lekérdezési lehetőségeket állítottak be a Kölcsönzés modulon belül (pl. Web-OPAC lekérdezés, tartozások megjelenítése), illetve a meglévők egy részét fejlesztették, módosították (pl. új rendezési lehetőségek felvétele, megjelenési opciók bővítése). A modul statisztikai és lekérdezési így alkalmassá váltak a könyvtárak által gyűjtött adatok kinyerésére.
- Az almunkabizottság foglalkozott azzal a kérdéssel, hogy az olvasók hogyan tudják leadni a kölcsönzött dokumentumokat más EKSZ könyvtáraknál.
- Megvizsgálták a könyvtárközi kölcsönzés lehetőségét az egyes könyvtárakban, kiemelten az ELTE-n belüli kölcsönzésre.
- Elkészítették Az ELTE EKSZ tagkönyvtárai által alkalmazandó díjtételek című dokumentumot. Ez a dokumentum egyrészt tartalmazza azokat a szolgáltatásokat és a hozzájuk kapcsolódó díjtételeket, amelyeket az EKSZ könyvtáraiban kötelezően kell alkalmazni (pl. elveszett könyv adminisztrációs díja, késedelmi díj, elveszett érvényes olvasójegy pótlásának díja, postázási költség), másrészt megjelöli azokat a szolgáltatásokat, amelyeknél a könyvtárak saját hatáskörben dönthetnek a szolgáltatás díjáról (pl. reprográfiai szolgáltatások díja, beiratkozási díj).
- Az EKSZ Szervezeti és Működési Szabályzatában foglaltakkal összhangban elkészítették az Eljárási szabály a könyvtári tartozások jogi úton történő érvényesítésére című dokumentumot, amely rögzíti azokat a lépéseket és formai követelményeket, amely alapján a tartozásukat nem rendező olvasókkal szemben el kell járni.
- Folyamatosan javítják a nem megfelelően kitöltött mezők tartalmát. Ennek egy része gépi úton lehetséges, nagyobb része manuális javítást igényel.
- Az almunkabizottság tagjai folyamatosan közreműködnek a szabályzatok módosításában.
- Megkezdték a Kölcsönzés modul segédletének módosítását, a hiányzó részek pótlását.
- Részt vesznek a kölcsönzési blokkolások, szűrések bevezetésében.

- A beérkezett igényeket és a szabályzatokat figyelembe véve többször módosították a beiratkozási nyomtatvány magyar és angol nyelvű változatát.
- Részt vesznek az Aleph-Neptun összekapcsolás előkészítésében.

Web-OPAC almunkabizottság

- Az egyes almunkabizottságoktól beérkezett javaslatok, észrevételek alapján megkezdték a Web-OPAC módosítását:
 - o Bejelentkezés - sugó javítása
 - o Szűrés beállítások: pl. nyelvi keresés bővítése
 - o Mező keresés bővítése
 - o Különböző karakterproblémák javítása
 - o ETO szerinti keresés beállítása
- Folyamatosan végzik a Web-OPAC sugójának javítását.
- Tovább bővítik a Web-OPAC keresési lehetőségeit.
- Folyamatosan végzik a Web-OPAC megjelenítési hibáinak keresését, javítását.
- Folyamatban van az elektronikus kéréslap bevezetése a Web-OPAC-on keresztül.
- A célok között szerepel a Web-OPAC akadálymentes változatának kialakítása, valamint az angol és német nyelvű oldal bővítése.

A további célok

A szakmai munkabizottság és az almunkabizottságok kiemelt feladatuknak tartják az egységes működés megteremtését az EKSZ könyvtáraiban. Ehhez segítenek hozzá többek között a munkabizottságok által létrehozott szabályzatok, útmutatók, folyamatleírások, az EKSZ dokumentumok többségének egységesítése, ezek használata és újabbak készítése. Az együtt gondolkodás, a közös problémafelvetés, a másik könyvtár gyakorlatának megismerése eddig nem látott lehetőségeket ad a célok elérésében.

Felhasznált segédletek:

XXXIV/2009. (III. 23.) Szen. sz. határozat az Egyetemi Könyvtár hálózati reform koncepciójának elfogadásáról, http://www.elte.hu/file/szen090323_1m.pdf (Utolsó letöltés: 2014.09.17.)

Könyvtári Tanács, http://www.elte.hu/bizottsagok/konyvtari_t (Utolsó letöltés: 2014.09.17.)

Szakmai munkabizottság létrehozása 2012. július 6. Hozzáférhető az ELTE Egyetemi Könyvtár Titkárságán.

Az IKR almunkabizottságok működése az ELTE Egyetemi Könyvtári Szolgálatban

Az ELTE Egyetemi Könyvtári Szolgálat (EKSZ) egyes könyvtáraiban 2011-ben új integrált könyvtári rendszer (IKR), az Aleph került bevezetésre. Ehhez kapcsolódóan a Könyvtári Tanács, az egyetemi könyvtári hálózat javaslattevő, véleményező és ellenőrző jogokkal rendelkező operatív testülete almunkabizottságokat állított fel, melyek feladata – többek között – az, hogy egymással együttműködve az egyes modulok fejlesztését, működését irányítsák, új szabályokat, szabályzatokat dolgozzanak ki az ELTE könyvtárainak egységes működése érdekében.

Tanulmányomban bemutatom az egyes almunkabizottságok létrehozásának fő céljait, az almunkabizottságok felépítését, működését. Vázaolom az EKSZ hierarchikus szervezetén belül folyó projekt munka által adott olyan új lehetőségeket, mint például a felelősség szétosztása, az informatikai rendelkezésre állás, az EKSZ szintű egységes munkavégzés. Bemutatom az egyes almunkabizottságok működési rendjének kialakítását, felépítését, a használt kommunikációs csatornákat, az eddig elért fontosabb eredményeket és a további célokat.

The operation of integrated library system sub-working groups at ELTE

In ELTE University Library Services' libraries, Aleph integrated library system was implemented in 2011. Connected to this, the Library Board with the rights to propose, to opionate and to examine created sub-working groups. The task of these sub-working groups is to cooperate with each other in order to secure development in all modules, to manage operations and to develop new rules and manuals to unite the operations of all ELTE libraries.

In my study, I will the purpose behind the creation of sub-working groups, along with their structure and operation. I will adumbrate the new possibilities provided by ongoing projects in the hierarchically built ULS, such as distributing responsibilities, availability of informatics and the unified work at ULS.

I will present the creation, structure, communication channels, achievements and goals of the modus operandi of each sub-working groups.

CZINKI-VIETORISZ GABRIELLA, informatikus könyvtáros, rendszerkönyvtáros
ELTE Egyetemi Könyvtár és Levéltár
ORCID: 0000-0001-9516-4283